

2022-01-31

Socialdepartementet

Mikael Dubois
070-249 32 38
mikael.dubois@tco.se

Reglering av privata sjukvårdsförsäkringar – ökad kontroll och kunskap

S2021/06996

TCO har beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet *Reglering av privata sjukvårdsförsäkringar – ökad kunskap och kontroll* (SOU 2021:80) från Utredningen om privata sjukvårdsförsäkringar.

Utredningens förslag

Privata sjukvårdsförsäkringar och om sådana försäkringar är förenliga med principerna om vård på lika villkor och vård efter behov i 3 Kap. 1 § hälso- och sjukvårdslagens (HSL) har på senare tid varit föremål för en bred samhällsdebatt. I syfte att klarlägga och begränsa eventuella undanträngningseffekter från privata sjukvårdsförsäkringar på offentligt finansierad hälso- och sjukvård tillsatte regeringen denna utredning om privata sjukvårdsförsäkringar.

I betänkandet föreslår utredningen att om inte annat följer av lag ska den hälso- och sjukvård som regionen bedriver i egen regi finansieras av offentliga medel. Uppgifter som överlämnats till annan vårdgivare får endast finansieras med offentliga medel och patientavgifter. Utredningen föreslår också att om en vårdgivare har andra uppdragsgivare än regionen ska det i avtalet framgå hur det ska säkerställas att vårdgivarens övriga uppdrag inte påverkar de uppgifter som har lämnats över samt hur det som avtalats följs upp. Inspektionen för vård- och omsorg (IVO) föreslås följa upp och analysera utredningens förslag.

Vidare föreslår utredningen att IVO:s tillsyn över hälso- och sjukvården förstärks, bland annat genom att IVO ska kunna meddela förelägganden för efterföljandet av regeln om anmälan till vårdgivarregistret som också ska kunna förenas med vite. IVO:s möjlighet att få tillgång till uppgifter hos myndigheter och aktörer för

tillsyn bör utredas särskilt. Utredningen föreslår också att uppgifter om finansieringsform bör finnas i patientregistret samt rekommenderar att sådana uppgifter tas med i relevanta nationella kvalitetsregister. Utredningen betonar att det utifrån kunskap och erfarenhet av privata sjukvårdsförsäkringar kan finnas behov av ytterligare åtgärder för ökad kunskap och kontroll i syfte att säkerställa en god och patientsäker vård. Utredningens förslag ska därför ses som ett första steg i frågor som rör reglering av privata sjukvårdsförsäkringar och fler steg kan behöva tas.

Utredningen rekommenderar också att Sveriges kommuner och regioner (SKR) tar fram riktlinjer för hanteringen av bisysslor.

TCO:s kommentar till utredningens förslag

TCO vill understryka att en välfungerande allmän hälso- och sjukvård som håller en hög medicinsk kvalitet och värnar patientsäkerheten utifrån de grundläggande principerna om vård på lika villkor för hela befolkningen, respekt för alla människors lika värde och att den som har störst behov av hälso- och sjukvård ges företräde till vården är en central del i den allmänna välfärden och en förutsättning för de allmänna trygghetssystemen. TCO:s utgångspunkt är att den allmänna hälso- och sjukvården ska hålla en så hög kvalitet som möjligt utifrån principerna om vård på lika villkor och vård efter behov. För att uppnå det måste den allmänna hälso- och sjukvården tillföras de resurser som krävs för att attrahera och behålla utbildad personal och kunna erbjuda en god arbetsmiljö och goda arbetsvillkor.

Utredningen konstaterar att det inte finns något gällande beslut från riksdag eller regering i form av lagstiftning eller andra regler som förbjuder privata sjukvårdsförsäkringar som en betalningsform för hälso- och sjukvård (s. 370). Utredningen konstaterar också att det utifrån förarbeten inte går att dra slutsatsen att privat vård eller privata sjukvårdsförsäkringar skulle vara oförenliga med behovs - solidaritetsprincipen (s. 376).

TCO välkomnar utredningens förslag. Privata sjukvårdsförsäkringar reser frågor kring etik och tillgång till hälso- och sjukvård och påverkan mellan privata sjukvårdsförsäkringar och den allmänna och offentligt finansierade hälso- och sjukvården. Utredningens förslag bedöms utgöra viktiga steg för att klargöra dessa frågor och öka kunskapen och kontrollen över privata sjukvårdsförsäkringar för att

säkerställa att hälso- och sjukvård ges utifrån de etiska principer som finns i hälso- och sjukvårdslagen.

Mer specifikt; TCO välkomnar utredningens förslag i de delar som rör stärkt tillsyn för IVO och ökade möjligheter till inhämtning av information som är relevant för tillsyn av privata sjukvårdsförsäkringar och ökade möjligheter till utbyte av information mellan myndigheter och relevanta aktörer. För att klargöra hur privata sjukvårdsförsäkringar påverkar den allmänna hälso- och sjukvården behövs det mer kunskap både på en övergripande nivå om förekomst och användning av privata sjukvårdsförsäkringar, och på en mer individuell nivå där individärenden kan följas upp och analyseras.

TCO delar utredningens uppfattning att det i avtalsvillkor mellan regioner och privata vårdgivare som har andra uppdragsgivare än regionen ska framgå hur det säkerställs att vårdgivarens övriga uppdrag inte påverkar de uppgifter som har lämnats över, liksom hur detta ska följas upp (s. 408).

Samtidigt har regionerna redan idag en skyldighet att ställa särskilda avtalsvillkor och följa upp avtalen (s. 499). Men som utredningen påpekar ser det idag mycket olika ut mellan regioner i fråga om vilka krav som ställs och hur man arbetar med uppföljning. Vilka krav som regionerna faktiskt ställer i avtalen kan bero på flera faktorer av mer eller mindre principiell karaktär. Utredningens förslag innebär ett förtydligande och en förstärkning av denna skyldighet, vilket TCO välkomnar. Det är också välkommet att utredningen genomgående lyfter fram att de etiska principerna i hälso- och sjukvårdslagen omfattar all form av hälso- och sjukvård oavsett vårdgivare och finansieringsform.

Som utredningen redogör för finns det olika uppfattningar om privata sjukvårdsförsäkringar som erbjuder kortare kötider är förenliga med de etiska principerna för hälso- och sjukvården (tex s. 274 och 277). Det saknas en bred samstämmighet kring tolkningen av principerna om vård på lika villkor och vård utifrån behov, samtidigt som en sådan samstämmighet är en förutsättning för en meningsfull diskussion om huruvida privata sjukvårdsförsäkringar är förenliga med hälso- och sjukvårdslagens etiska principer. TCO ser det därför som önskvärt med en fördjupad diskussion och analys av principerna om hälso- och sjukvård på lika villkor och behovsprincipen.

Exempelvis skulle Statens medicinsk-etiska råd kunna initiera en sådan diskussion och analys.

Vidare kvarstår ett behov av att klargöra hur privata sjukvårdsförsäkringar påverkar den offentligfinansierade vården på ett strukturellt plan. Utredningens förslag i de delar som rör ökad information kring privata sjukvårdsförsäkringar kommer vara viktiga steg för att klarlägga detta. TCO ser därför positivt på utredningens förslag i de delar som rör ökad informationsinhämtning kring privata sjukvårdsförsäkringar.

Therese Svanström
Ordförande TCO

Mikael Dubois
Utredare